

SAKSFRAMLEGG

Sakshandsamar: Nina Erdal	Arkivkode: FE-210
Arkivsaksnr: 21/403	Løpenr: 21/8580
Sakstype: Politisk sak	

SAKSGANG

Styre, utval, komité m.m.	Møtedato	Saksnr
Formannskapet	11.11.2021	065/2021
Kommunestyret	02.12.2021	123/2021

Budsjett 2022 for sjølvkost (vatn, avløp, slam og feiing)

02.12.2021 Kommunestyret:

Handsaming i møtet:

Tillegspunkt, foreslått av Ove Totland, Bygdalista

Rådmann får i oppdrag å revidera VA-reglement for Samnanger kommune, då med fokus på tilknytningsplikt. Rådmann får også i oppdrag å utarbeida plan for legging av VA-leidningsnett i Bygdavegen. Når fullført plan føreligg skal saka til handsaming i formannskapet. Arbeidet med VA-reglement og planleggingsarbeidet for VA-anlegg i Bygdavegen skal finansieres gjennom sjølvkost-prinsippet.

Ove Totland (Bl) sette fram følgjande tilleggspunkt:

Rådmann får i oppdrag å revidera VA-reglement for Samnanger kommune, då med fokus på tilknytningsplikt. Rådmann får også i oppdrag å utarbeida plan for legging av VA-leidningsnett i Bygdavegen. Når fullført plan føreligg skal saka til handsaming i formannskapet. Arbeidet med VA-reglement og planleggingsarbeidet for VA-anlegg i Bygdavegen skal finansieres gjennom sjølvkost-prinsippet.

Formannskapet sitt framlegg med tilleggspunktet frå Ove Totland (Bl) vart samrøystes vedteke.

KS- 123/2021 Vedtak:

Samnanger kommune har som mål at det skal vera sjølvkost på dei fleste områda der sjølvkost set den øvre grensa for kva kommunen kan ta betalt. Det vert lagt inn følgjande prisauke i 2022:

Område	Prisauke i %
Vatn	4 %
Vatn, Eikedal	5 %
Avløp	5 %
Avløp, Eikedal	5 %
Slam	0 %
Feiing og tilsyn	0 %

Dersom det blir underskot på eit eller fleire av desse sjølvkostområda, skal underskotet dekkast inn ved eit evt. overskot på eit seinare tidspunkt.

Rådmann får i oppdrag å revidera VA-reglement for Samnanger kommune, då med fokus på tilknytningsplikt. Rådmann får også i oppdrag å utarbeida plan for legging av VA-leidningsnett i Bygdavegen. Når fullført plan føreligg skal saka til handsaming i formannskapet. Arbeidet med VA-reglement og planleggingsarbeidet for VA-anlegg i Bygdavegen skal finansieres gjennom sjølvkostprinsippet.

11.11.2021 Formannskapet:

Handsaming i møtet:

Odd Arne Haga (Frp) viste til at kommunestyret for nokre år sidan gjorde eit vedtak om retningslinjer for påkopling til kommunalt vatn og avløp. Han spurde om kva som er status for denne saka. Rådmannen kunne ikkje svara i møtet, men vil undersøkje dette.

Rådmannen sitt framlegg vart samrøystes vedteke.

FORM- 065/2021 Vedtak:

Samnanger kommune har som mål at det skal vera sjølvkost på dei fleste områda der sjølvkost set den øvre grensa for kva kommunen kan ta betalt. Det vert lagt inn fylgjande prisauke i 2022:

Område	Prisauke i %
Vatn	4 %
Vatn, Eikedal	5 %
Avløp	5 %
Avløp, Eikedal	5 %
Slam	0 %
Feiing og tilsyn	0 %

Dersom det blir underskot på eit eller fleire av desse sjølvkostområda, skal underskotet dekkast inn ved eit evt. overskot på eit seinare tidspunkt.

Rådmannen sitt framlegg til vedtak:

Samnanger kommune har som mål at det skal vera sjølvkost på dei fleste områda der sjølvkost set den øvre grensa for kva kommunen kan ta betalt. Det vert lagt inn fylgjande prisauke i 2022:

Område	Prisauke i %
Vatn	4 %
Vatn, Eikedal	5 %
Avløp	5 %
Avløp, Eikedal	5 %
Slam	0 %
Feiing og tilsyn	0 %

Dersom det blir underskot på eit eller fleire av desse sjølvkostområda, skal underskotet dekkast inn ved eit evt. overskot på eit seinare tidspunkt.

Vedtak som innstilling frå Formannskapet - 11.11.2021

Samnanger kommune har som mål at det skal vera sjølvkost på dei fleste områda der sjølvkost set den øvre grensa for kva kommunen kan ta betalt. Det vert lagt inn fylgjande prisauke i 2022:

Område	Prisauke i %
Vatn	4 %
Vatn, Eikedal	5 %
Avløp	5 %
Avløp, Eikedal	5 %
Slam	0 %
Feiing og tilsyn	0 %

Dersom det blir underskot på eit eller fleire av desse sjølvkostområda, skal underskotet dekkast inn ved eit evt. overskot på eit seinare tidspunkt.

Dokument som ikkje er vedlagt:

Lov om kommune og fylkeskommuner (Kommunelova).

Forskrift om beregning av samlet selvkost for kommunale og fylkeskommunale gebyrer (selvkostforskriften).

Lokale retningsliner for berekning av sjølvkost.

Kva saka gjeld:

Kommunestyret har bedt om at det i samband med framlegg av budsjett og økonomiplan for 2022 – 2025 vert lagt fram ei eiga sak om sjølvkostområda vatn og avløp. Me ser det som naturleg at og sjølvkostområde slamtømming og feiing/tilsyn vert tatt med i denne saka.

Sjølvkost er kort oppsummert «den meirkostnaden kommunen får ved å produsera ei bestemt vare eller teneste». Alternativ innfallsvinkel er og: kva kostnad ville kommunen hatt dersom denne tenesta var den einaste som vart levert.

I Kommunelova § 15-1 står fylgjande om berekning av sjølvkost:

§ 15-1. Beregning av selvkost

Hvis det er fastsatt i lov eller forskrift at kommunale eller fylkeskommunale gebyrer ikke skal være større enn kostnadene ved å yte tjenesten, skal selvkost beregnes i samsvar med andre til fjerde ledd.

Samlet selvkost for en tjeneste skal tilsvare merkostnaden ved å yte tjenesten.

Samlet selvkost skal fastsettes ut fra følgende prinsipper:

a) Kostnadene skal beregnes ut fra gjennomførte transaksjoner og anskaffelseskost.

b) Investeringskostnadene skal beregnes ut fra avskrivningene på investeringene og beregnede rentekostnader.

c) Investeringskostnadene skal fordeles over den tiden investeringene forventes å være i bruk.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om beregning av selvkost og gjøre unntak fra tredje

ledd.

I § 2 i «Forskrift om beregning av samlet selvkost for kommunale og fylkeskommunale gebyrer (selvkostforskriften)» står fylgjande:

§ 2. Selvkost

Selvkost er kostnadene som direkte og indirekte gjelder produksjonen av tjenesten som det skal betales gebyr for, og omfatter både faste og variable drifts- og kapitalkostnader. Kostnader som påløper uavhengig av tjenesten, skal ikke inngå i selvkost.

Inntekter som knytter seg til kostnader som omfattes av selvkost, skal trekkes fra.

Prinsippet om sjølvkost står i kvar einskilt lov/ forskrift og det er og omtalt på litt ulik måte. For nokre område skal sjølvkost danne grunnlaget for innbyggjarane sine brukarbetalingar, for andre område bør brukarane dekke kostnaden. Felles er at sjølvkost gir ei øvre grense på kva kommunen kan ta seg betalt for ei teneste.

Område der det bør vere sjølvkost er vatn, avløp, slam, feiing, plan- og byggjesaksbehandling, kart- og delingsforretning, renovasjon og SFO. Med unntak av slam og renovasjon vil dette vere område der kommunen bør ha sjølvkost, men der kommunen har anledning til å subsidiere innbyggjarane.

Kostnader som inngår i sjølvkost er:

Direkte kostnader: Dette er arbeid (for eks. løn), teneste og varer som vert brukt til å yte/ produsere tenesta. Desse utgiftene vert ført direkte på sjølvkostområdet fortløpande gjennom året.

Indirekte kostnader: Dette kan både vere tilleggsytingar og støttefunksjonar. Tilleggsyting er heilt nødvendig for at tenesta skal framstå som ein heilheit. Eksempel her vil vera fakturering, kundekontakt mm. Støttefunksjon er nødvendig eller pålagt, men for brukaren er ikkje denne delen av tenesta like synleg. Eksempel her vil vera HR, bedriftshelsetenesta mm. Indirekte kostnader vert ført på andre kostra-funksjonar og vert fordelt inn på sjølvkost etter fordelingsnøklar.

Kapitalkostnad: Denne synleggjer kostnad med investering i anleggsmidlar. Det er to element i kapitalkostnad: kalkulatorisk avskrivning og kalkulatorisk rente. Kalkulatorisk avskrivning er avskrivning med fråtrekk for tilskot som er gitt til investeringa. Kalkulatorisk rentekostnad bereknar avkastning kommunen alternativt kunne oppnådd i marknaden. Kalkulatorisk rentekostnad er uavhengig av finansieringsmetode. Kalkylerenta som vert brukt er 5-årig swaprente + ½ prosentpoeng.

Fond:

Årets overskot i sjølvkost skal jf. § 8 i sjølvkostforskrifta i første omgang dekke inn tidlegare års underskot. Overskotet skal deretter settast av på fond og må tilbakeførast innan det femte året.

Årets underskot skal dekkast inn ved å bruka av fondet. Dersom det ikkje let seg gjere skal underskotet framførast til inndecking i eit seinare år og skal, som for overskot, dekkast inn i løpet av det femte året. For underskot er det i forskrifta opna opp for at underskot kan framførast ut over fem år dersom det er nødvendig for at brukarane ikkje skal betale for framtidig bruk av gjennomførte investeringar.

Det vert lagt til rente på fondet. Renta vert berekna av gjennomsnittleg behaldning på fondet gjennom året og kalkylerente vert brukt. Det skal og bereknast rente på framførte underskot.

Vurderingar og konsekvensar:

Ved fordeling av direkte kostnader på sjølvkost vil nokre kostnader vere direkte henførbare til eit sjølvkostområde. For eks vil kostnad med vassprøvar vere direkte kostnad på sjølvkost vatn og kjøp av slamtømming vil vere direkte kostnad på sjølvkost slam. Andre kostnader som og er direkte

kostnader, vil vera fordelt på dei ulike sjølvkostområda basert på erfaring, gjennomsnittsbereking av medgått tid osv. Dette gjeld for eks kostnader til personal, husleige, leasing av køyretøy osv.

Indirekte kostnader vert fordelt på sjølvkost etter fordelingsnøklar. Det er då i stor grad brukt anbefalte fordelingsnøklar.

Det er i hovudsak brukt tre ulike fordelingsnøklar:

- Direkte samanheng med tal faktura. Dette gjeld porto/printteneste. Faktura (både inngåande og utgåande), innkrevjing, bilagsføring mm. Del årsverk. Dette gjeld kontorstøttesystem, HR, IKT mm.
- Netto driftsutgifter i % av totale driftsutgifter. Denne fordelingsnøkkelen vert brukt på fordeling av kostnad på datasystem som er felles, revisjon mm.

Sjølvkostområdet vatn

Kostnad i budsjett for 2022 er på 6,3 mnok. Av dette er ca. 27 % kostnad til løn. Tal stillingar som vert brukt innan dette området er berekna til å vere 1,9 stillingar. Dette er stillingar til arbeid med overoppsyn med vatn, vaktordning, prøvetaking, dagleg reinhald av UV-filter, rapportering til mattilsynet og folkehelsesinstitutt, arbeid med planlegging, prosjektering, ROS-analyse, mindre vedlikehaldsoppdrag, akutt oppdrag, forvaltning osv.

Andre direkte kostnader er for eks. straum, forsikring, gebyr og lisensar, leasing av transportmiddel, driftsavtaler mm. Det er og budsjettert med kostnad til vedlikehald med kr 696 000.

Av indirekte kostnader er HR, økonomi, arkiv mm berekna til kr 80 200 som inngår i sum lønskostnad. Desse indirekte kostnadane vert berekna når rekneskapsåret er avslutta. Det same gjeld for porto/printteneste for utsending av faktura og purringar.

For vatn har det vore betydelege investeringar over mange år. Avskrivningar er på 1,97 mnok og aukar utover i økonomiplanperioden. Tilskot som er gitt til investering som gjeld vatn frå for eks. BKK as vert trekt frå når avskrivningane skal inngå i sjølvkostberekninga. Kalkulatoriske rentekostnader vil auke når renta aukar og når avskrivingsgrunnlaget aukar. Kostnad som skal inngå i berekninga er 0,98 mnok i 2022 og aukar utover i økonomiplanperioden. Kalkulatoriske kostnader utgjer ca. 46 % av dei totale kostnadane.

Investeringar som er planlagt dei neste fire åra vil gje auka kalkulatoriske avskrivningar og renter. Investeringar som kan gje nye abonnentar må prioriterast for å unngå større prisauke eller at dette sjølvkostområdet ikkje lenger finansierer seg sjølv. Det bør vere eit prinsipp at dette skal vere sjølvkost.

For økonomiplanperioden vert det budsjettert med balanse i 2022 og 2023. Det er då lagt inn prisauke på 4 % kvart år og føresetnad om at det vil kome til fleire abonnentar. I 2022 vil Ytre Tysse bli ferdig med 19 nye abonnentar. Desse er det tatt høgde for. Først i 2024 er det forventa avsetning til fond. Pr 01.01.21 er fondet på kr 66 395,40 og det er forventa at dette vil bli brukt i 2021.

Sjølvkostområde avløp

Metode for å fordela kostnader er likt som for vatn. Budsjettert kostnad i 2022 er på 2,4 mnok. Av dette er 43 % av utgifta løn til eigne tilsette inkludert indirekte kostnader til HR, økonomi, arkiv mm. Tal stillingar på teknisk som vert brukt innafor dette området er berekna til å vere 1,37 stillingar. Dette er arbeid med overoppsyn med avløp, vaktordning, arbeid med planlegging, prosjektering, forvaltning, mindre vedlikehaldsoppdrag, akutt oppdrag osv.

Årsavgifta for avløp er lågare enn for vatn, men påkoplingsavgifta er noko høgare (kr 18 722 for avløp i 2022 og kr 15 864 for vatn). Det er og færre abonnentar å fordele kostnadane på og nye

investeringar og auka kalkulatoriske kostnader fører til at avgiftene må aukast prosentvis meir enn på vatn. Dette sjølvkostområdet har i fleire år gått med underskot. Framført underskot pr 01.01.21 er på kr 760 578,06.

Det er lagt inn 5 % auke og i 2022. Med fleire nye abonnentar i 2022, vil det i løpet av nokre år vere mogeleg å få overskot og dekke inn tidlegare underskot. På Ytre-Tysse vil det våren 2022 vere 21 nye abonnentar.

Sjølvkostområde Eikedal

Kommunestyret har bestemt at Eikedal skal vera eige sjølvkostområde. Kvam herad har bygd ut både vatn og avløp og deler av Eikedalen er inkludert i deira anlegg. Kommunen får faktura frå Kvam, men det er kommunen som fakturerer abonnentane i Eikedalen. Dei første åra vart det brukt same gebyrsats som i Kvam, men kommunen har eigne investeringsutgifter og eigne driftsutgifter som då ikkje blir tatt høgde for. Det skal inngåast ny avtale mellom kommunen og Kvam herad om vidare utbygging i Eikedalen. Det vil framleis kunne kome til investeringsutgifter som kommunen vil rekne inn i sjølvkostrekneskapen i tillegg til det som vert fakturert frå Kvam herad.

Det er her, som for andre sjølvkostområde med investering, kalkulatorisk avskrivingskostnad og kalkulatorisk rente. I tillegg vert det lagt inn ein symbolsk sum til indirekte kostnader på kr 1 500 på vatn og på avløp. Det er få abonnentar som kostnadane skal fordelast på.

Vatn: Det vert foreslått gebyrauke med 5 %. Dersom det ikkje kjem til nye abonnentar vil dette sjølvkostområdet gå med underskot i heile økonomiplanperioden. Sjølv om den prosentvise auken er høgare enn for resten av kommunen, er det årlege gebyret om lag halvparten.

Avløp: Det vert og her forslått gebyrauke på 5 %. Dette vil sikre sjølvkost og ny vurdering om prisauke vil bli gjort for 2023.

Kva prisauke det vil bli i Kvam for 2022 er ikkje kjent.

Sjølvkostområde slam

Dette er eit sjølvkostområde der kommunen skal ha sjølvkost. Kommunen fakturerte tidlegare dei som har privat septiktank annakvart år når det var tømning. Dette var ein arbeidskrevjande ordning og kommunen gjekk over til å fakturere kvartalsvis både dei som har private og dei som er tilkoppa ein kommunal slamavskiljarar. Unntak er dei som har fritidseigedom med privat septiktank. Dei vert fakturert årleg. Faktureringsmetoden vart endra i eit år utan privat tømning, noko som har gjort at kommunen har brukt litt tid på å tilpasse storleiken på gebyret. I 2021 vart gebyret redusert med 10 %.

Kommunen sine utgifter varierer med annakvart år med høge utgifter der dei private tankane vert tømt, og annakvart år med noko lågare utgifter. Bruk og avsetning til fond svingar tilsvarande. I tillegg til faktura frå firmaet som gjer denne jobben, vert det lagt inn løn til 5 % stilling på teknisk forvaltning til oppfølging av avtaler, kundekontakt mm og indirekte kostnader til fakturering, innkrevjing, porto og printteneste mm. Det er ingen investeringskostnader her og det er dermed ingen kalkulatoriske utgifter.

Pr 01.01.21 var fondet på kr 450 814,83. 2021 er ikkje eit «tømme» år og det er forventad avsetnad til fond. Berekning viser at det ikkje er nødvendig å legge inn prisauke i 2022.

Sjølvkostområde feiing.

Samnanger kommune kjøper denne tenesta frå Bergen kommune. Kommune får faktura på tenesta som vert levert og det er kommunen som sender faktura til innbyggjarane. Dette var eit sjølvkostområde som i mange år gjekk med underskot. Dette er no endra og det er og i løpet av 2021 arbeida med å kontrollera at kommunen sender faktura til alle som ligg inne i feiesystemet. Det vart avdekka nokre feil og desse er blitt etterfakturert. Auka tal eigedomar som skal betale for feiing/

tilsyn gjer at det ikkje er nødvendig å auke gebyret i 2022. Pr 01.01.21 var fondet på kr 46 344,23. I tillegg til å kjøpe tenesta frå Bergen, vert og kostnad med å administrere dette i kommunen lagt inn som utgift. Dette gjeld 5 % stilling på teknisk forvaltning og indirekte kostnader til fakturering, innkrevjing, porto og printteneste mm. Det er ingen investeringskostnader her og det er dermed ingen kalkulatoriske utgifter.

Oppsummert:

Gebyr på feiing og slam vil ikkje ha prisauke i 2022. For vatn er det foreslått å auka prisane med 4 % og med 5 % for Eikedal. Avløp er forslått å auke med 5 %. Det er fleire av sjølvkostområda som vil vera negative, men med jamn prisauke og fleire abonnentar vil dette i løpet av nokre år kunne dekke inn framført underskot.

Detaljar om kommunale avgifter og gebyr ligg vedlagt i sak om kommunale avgifter og gebyr.